

HOOGWATERERFENIS. 50mm; 1/320s bij f/8; ISO 200.

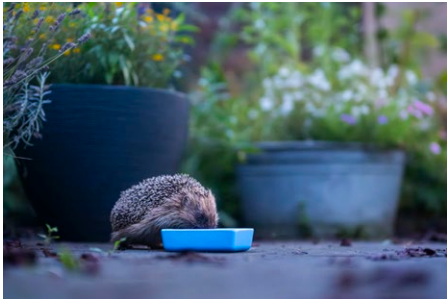
Na het hoogwater van de zomer van 2021 maakte ik een reportage van de achtergebleven rommel in de natuur en het opruimen daarvan. Een groot deel van de foto's maakte ik met de 50mm, omdat een foto dan goed overeenkomt met hoe wij als mens de wereld waarnemen.

6

DOE DE 'ONE-LENS-CHALLENGE'

Achtergrond

We zijn natuurlijk verwend en sjouwen dan ook met alle plezier een rugzak vol mooi glaswerk met ons mee. Waar in het verleden zoomobjectieven vaak nog van matige kwaliteit waren, is dat tegenwoordig zeker niet meer het geval. Met het bekende trapje 24-70mm, 70-200mm en eventueel 100-400mm heb je alle mogelijkheden bij de hand. Die onbeperkte keuze maakt ook gemakzuchtig. Even snel van objectief wisselen, de compositie bepalen en door. De fotografen van voor de Tweede Wereldoorlog hadden deze luxe niet en toch kwamen ze thuis met waanzinnig beeld. Dat had te maken met een enorme dosis veldkennis, doorzettingsvermogen en de kennis wat er allemaal uit de apparatuur te halen was. Terug naar de basis, in dit geval het werken met maar één objectief, kan dan ook zeker bevrijdend werken en je tot nieuwe inzichten leiden.

50MM. Drie totaal verschillende foto's, allemaal met een 50mm f/1-objectief genomen. Wie ervoor openstaat, ontdekt dat er met één objectief veel mogelijk is.

Doel

Beter leren kijken en weten hoe het maximale uit je apparatuur te halen.

Benodigd

- Iedere camera is geschikt.
- Ook ieder objectief is geschikt, maar wel het liefst met een zo beperkt mogelijk zoombereik.

Opdrachten

- Kies één objectief, het liefst eentje met een zo beperkt mogelijk zoombereik. Een prime-objectief is ideaal. Het maakt verder niet uit welk objectief je kiest, maar het objectief dat je (om wat voor reden ook) het minst gebruikt kan beslist helpen.
- Gebruik dit objectief minstens een week en laat al je andere objectieven ook echt thuis.
- Laat je niet afleiden door alle frustraties van de eerste dagen. Ja, je zult merken dat je veel niet kunt maken, maar geleidelijk zul je ook ontdekken dat je tot heel andere onderwerpen, benaderingen en composities komt.

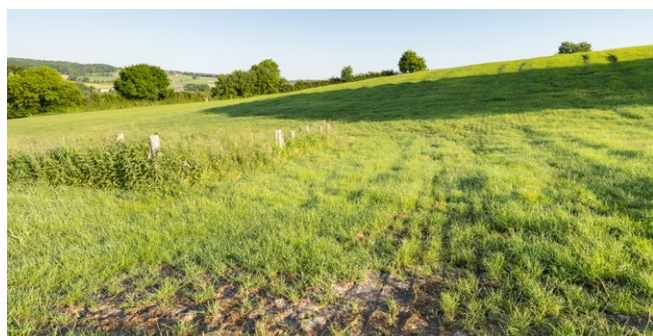

PINGUÏNPARADIJS. 24mm; 1/80s bij f/7.1; ISO 400.
 Het is heel verleidelijk om iconische dieren, zoals pinguïns, met een teleobjectief te fotograferen. In een dergelijke setting is dat eeuwig zonde. Pinguïns zijn honkvast, waardoor ze hun plekken al snel vervuilen met poep. Ik vond het prachtige grafische patronen opleveren, dat tevens een mooi kleurcontrast vormde met het blauwe ijs.

Op reis, zeker met het vliegtuig, neem ik zo weinig mogelijk mee. Gevoelsmatig voelt het wellicht wat raar dat ik tijdens mijn expeditie naar Antarctica maar twee objectieven meenam. Dat had, naast het gewicht, diverse voordelen. Ik kon me focussen op het fotograferen, in plaats van het steeds moeten wisselen van objectief. Ik had twee camera's bij me, ieder met dus één objectief. Ik kon dus direct schakelen als ik een andere foto wilde maken. Dat werkt uiteraard enorm efficiënt.

DREIGING. 24mm; 1/250s bij f/6.4; ISO 200.
 Tijdens de expeditie naar Antarctica was het vooral grijs. Slecht op één avond brak de zon heel kort door, in een verder uiterst dreigende setting. Op dat moment moet je er wel klaar voor zijn en niet nog eens gaan klooiën met objectieven.

Het Geuldal wordt door velen gezien als het mooiste stukje van Nederland. Wie beter kijkt, ziet veel grote problemen. In het voorjaar worden veel velden met het giftige glyfosaat bespoten. Akkers en weilanden worden bemest, tot aan de rand van bronnen (foto rechtsonder). Waar vroeger hagen stonden, staat nu prikkeldraad. Prikkeldraad heeft geen natuurwaarde en houdt afstromend regenwater niet tegen.

22

VERTEL EEN VERHAAL

Achtergrond

Eén foto vertelt meer dan duizend woorden. Toch zijn de meeste foto's die op sociale media voorbijkomen louter 'mooi'. Daar is niks mis mee, maar het zegt vaak weinig over een plek of soort. Om de informatiewaarde te vergroten, is wat meer context nodig. Dat kan door meer van de omgeving te laten zien, maar bijvoorbeeld ook door specifiek gedrag bij dieren.

Soms kan een enkele foto al een heel verhaal vertellen. Series, een verzameling foto's die samen het verhaal vertellen, zijn hier doorgaans beter toe in staat.

Natuurlijk kun je in het veld tegen een verhaal aan lopen. Beter is het van tevoren te bedenken wat je verhaal gaat worden. Het geeft je een kapstok om bepaalde foto's te maken, maar ook om sommige (voor de hand liggende) foto's eens niet te maken. Verhalen bestaan in allerlei vormen en maten, van eenvoudig tot complex. Je kunt bijvoorbeeld een jaar lang een bepaalde soort of een gebied in beeld brengen. Een verhaal kan een positieve insteek hebben, maar kan ook conflicten blootleggen.

Doel

Een boodschap weten over te brengen met foto's.

Benodigd

- Iedere camera is geschikt.
- Ook ieder objectief is geschikt.

Opdrachten

- Pak een tijdschrift met een wat journalistieke inhoud of een krant. Analyseer de losse foto's of de fotoseries. Hoe vertellen ze het verhaal? Is het verhaal voor jou meteen duidelijk, zonder de tekst te lezen? Waarom is het verhaal wel of niet duidelijk?
- Formulier voor jezelf een behapbaar, realistisch verhaal. Wat zou je willen vertellen? Wat is het doel van het verhaal? En voor wie is het verhaal bedoeld? Kies voor deze opdracht een verhaal dat je in een dag tot maximaal een week kunt vertellen. **TIP:** Heb je de smaak te pakken, gun jezelf dan bijvoorbeeld ook eens een paar maanden of een jaar om aan een verhaal te werken. Het klinkt misschien saai, maar het geeft enorm veel verdieping in je fotografie.
- Werk dit vervolgens concreet uit. Welke foto's passen daarbij? Wat is er nodig om die foto's te kunnen maken? Waar en wanneer kunnen die foto's het best gemaakt worden? Denk daarbij ook aan aspecten als moment van de dag of het weer.
- Ga buiten aan de slag. Hou het verhaal steeds in het achterhoofd, maar varieer wel voldoende, bijvoorbeeld overzichtsfoto's versus details en staande foto's versus liggende foto's.
- Evaluer thuis de resultaten. Is het verhaal reeds duidelijk of compleet? Zo niet, wat ontbreekt er nog?
- Maak de eventueel ontbrekende foto's om het verhaal te completeren.

MANNIE. 364mm; 1/400s bij f/7.1; ISO 1600.

Een foto zegt meer dan duizend woorden. Soms kun je met één foto een heel verhaal vertellen. Het is meteen duidelijk waar het hier om draait: een leeuw die een ellendig leven leidt in een veel te klein verblijf. Ik maakte de foto in opdracht van een natuurbeschermingsorganisatie, waarbij het beeld voor een campagne gebruikt werd. Voor leeuw Mannie was immers ruim € 40.000,- nodig om hem over te plaatsen naar Zuid-Afrika. De campagne had succes, binnen enkele dagen had de organisatie het benodigde bedrag bijeen.

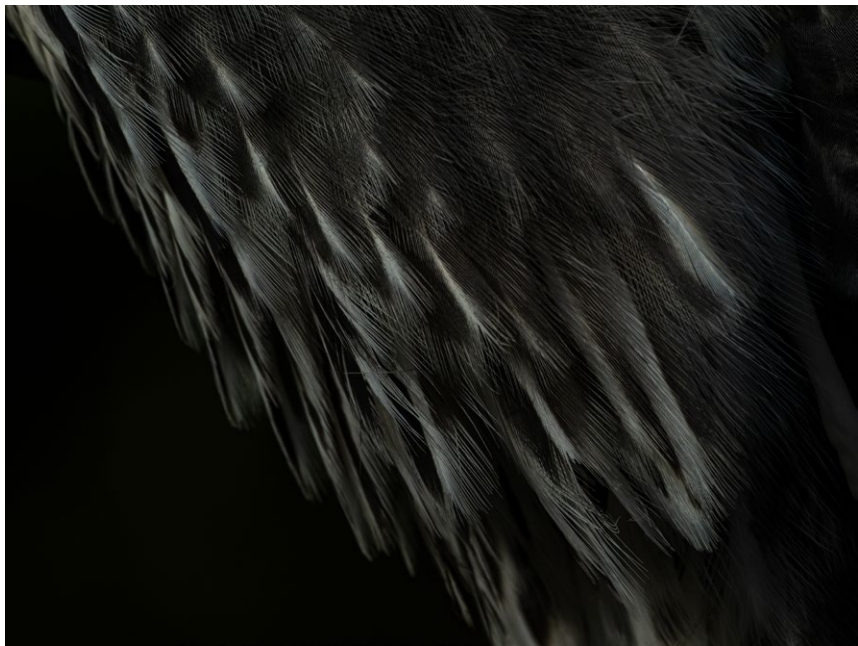

ZEEBEER. 148mm; 1/400s bij f/10; ISO 400.

Bij het vertellen van verhalen kan het natuurlijk ook om succesverhalen gaan. Deze foto maakte ik in Grytviken, Zuid-Georgia. Vele duizenden zeeberen (pelsrobben) en walvissen kwamen hier aan hun einde omwille van (vooral) het vet. Sinds de jaren '70 is de jacht gestopt. De ooit bejaagde dieren bevolken nu de verlaten industriële setting.

SNAVEL BLAUWE REIGER. 600mm; 1/2000s bij f/8; ISO 1600.

BORSTVEREN BLAUWE REIGER. 600mm; 1/8000s bij f/8; ISO 800.

Voor Natuurfotografie Magazine zit ik in een hut. In het vijvertje landt een blauwe reiger. Leuk, want dat zie je niet zo vaak. De reiger weet echter van geen wijken en langzaam gaat mijn blijdschap over in frustratie. Met de aanwezigheid van de reiger laten andere vogels zich immers niet meer bij de hut zien, een brutale ekster uitgezonderd. De reiger zit zo dichtbij dat er nieuwe fotokansen ontstaan, kansen die je open en bloot niet snel zult krijgen. Een blauwe reiger moet het uiteraard van zijn snavel hebben. Ik hou me dan ook een tijdje bezig met louter de snavel. Minder opvallend, maar niet minder mooi zijn de borstveren van de reiger. Ze lichten subtiel op tegen de donkere achtergrond.

32 VERLEG JE FOCUS

Achtergrond

Hoe ziet een portretfoto eruit? Juist, je ziet een hoofd, soms een stukje meer. De ogen zijn in ieder geval scherp. Het alternatief is jouw model in zijn geheel afbeelden. We zijn zo gefocust op de ogen, dat we de rest gemakshalve maar meteen negeren. Maar geef eens eerlijk antwoord op de volgende vragen:

- Wat is hét kenmerk van een roodborst?
- Wat is hét kenmerk van een edelhert?
- Wat is hét kenmerk van een bandheidelibel?

Het antwoord op alle vragen is in ieder geval NIET de ogen. Waarom zijn die in de meeste foto's dan toch leidend? Bij bloemen en planten is het vaak niet anders. De bloem, en dan specifiek het hart ervan, vormt vaak het punt waarop we focussen, terwijl een plant ook tal van andere belangrijke kenmerken heeft. Denk maar eens aan haren op een stengel, de bladrand, knoppen en vruchten.

Tip

Bij vogels en zoogdieren valt het niet altijd mee om de focus te verleggen. De dieren zijn schuw en blijven graag uit onze buurt. Maak het jezelf daarom niet te moeilijk en trakteer jezelf op een dagje dierentuin om met deze opdracht te oefenen.

Opdrachten

- Fotografeer een dier waarbij de ogen niet zichtbaar zijn (of in ieder geval niet binnen het scherpstelbereik vallen). Stel jezelf eerst de vraag wat hét unieke kenmerk van jouw soort is. Zijn er nog andere uiterlijke kenmerken aanwezig die zich lenen voor een foto?
- Fotografeer een plant waarbij de bloemen niet zichtbaar zijn (of in ieder geval niet de voorkant van de bloem).

Doel

Werken aan een gevarieerder portfolio en ontdekken dat ieder onderwerp eindeloos veel mogelijkheden biedt.

Benodigd

- Iedere camera is geschikt.
- Voor macro-onderwerpen gebruik je het best een macro-objectief, voor de overige onderwerpen een teleobjectief.

POTEN VAN EEN EZELSPINGUÏN. 500mm; 1/640s bij f/5.6; ISO 200.

MYSTERIEUS BOS. 400mm; 1/2500s bij f/5.6; ISO 500.

In de foto hierboven belichtte ik ruim een stop onder. De ochtendzon licht wat nevel achter de eik op, waardoor die als silhouet zichtbaar wordt. De rest van de foto is donker, met het histogram aan de linkerzijde als logisch gevolg. Enkele glimmertjes op de takken zorgen ervoor dat in het histogram ook nog wat hooglichten aanwezig zijn.

Voor de foto hieronder belichtte ik bijna 2 stops over om de lichte sfeer van een windstille winterdag te benadrukken. Het histogram bevindt zich maximaal naar rechts. Tevens zie je dat er links nog ruimte over is; er is geen zwart in de foto. Dit zou je in de nabewerking terug kunnen brengen, maar past niet bij het zachte contrast van een mistige dag.

DROMERIG VEN. 120mm; 1/90s bij f/4.5; ISO 800.

SPEEL MET HET HISTOGRAM

Achtergrond

De sluitertijd bepaalt hoelang het licht op de sensor valt. Samen met de diafragmawaarde en de ISO-waarde resulteert dit in een foto van een bepaalde helderheid. Een foto kan licht of donker zijn, of daar ergens tussenin. Iedere camera is gebouwd om in dat midden te eindigen.

In het veld is het, op basis van louter het beeld op je scherm of in de zoeker, lastig om te controleren of je belichting correct is. De setting en het omgevingslicht hebben een grote invloed op wat je op het scherm ziet. Een foto kan in het veld erg licht lijken, maar eenmaal op de computer toch grauw overkomen.

De enige manier om je belichting goed te beoordelen, is door je histogram (weergegeven als een curve) te bekijken. Deze curve laat zien hoeveel van een bepaalde toon in een foto aanwezig is. Geheel links is zwart, rechts is wit en het midden kun je dan dus zien als grijs. Hoe hoger de piek, hoe meer van die bepaalde toon in een foto aanwezig is. De curve kan ook uit meerdere pieken bestaan, bijvoorbeeld in contrastrijke situaties met uitgesproken lichte en donkere delen.

Iedere camera is dus gebouwd om de piek van de curve in het midden te krijgen. In de natuur komt dat echter weinig voor! In een foto met veel lucht, op het strand of in de sneeuw is veel licht aanwezig. Met een curve in het midden krijg je een grauwe foto. In deze situaties moet het histogram zich dus zover mogelijk naar rechts bevinden. 's Avonds, in een diepe schaduw of in een donker bos is er dan juist weer weinig licht. Hier resulteert een curve met een piek in het midden wederom in een grauwe foto. Om het duister te behouden, bevindt de curve zich nu zover mogelijk naar links.

Het corrigeren van het histogram doe je door over of onder te belichten. Met overbelichten maak je een foto lichter en schuift het histogram dus naar rechts. Met onderbelichten gebeurt het tegenovergestelde. Hou echter de zijkanten van het histogram goed in de gaten. Hier mag je NIET overheen. Dat resulteert in dichtgelopen zwart (links) of in uitgebeten wit (rechts), waar in de nabewerking niets meer aan te doen is.

Doel

Weten hoe de camera omgaat met licht en hoe je zelf komt tot de juiste belichting.

Tip

In traditionele spiegelreflexcamera's kun je het histogram alleen raadplegen op basis van een gemaakte foto.

Bij systeemcamera's kun je het histogram live in de elektronische zoeker of op je scherm bekijken. Zet dit standaard aan, dan weet je zeker dat iedere foto qua histogram altijd zal slagen.

Raadpleeg voor beide typen camera's de handleiding als je niet weet hoe je het histogram te zien krijgt.

Benodigd

- Iedere camera waarbij je het histogram kunt raadplegen is geschikt.
- Ook ieder objectief is geschikt.

Opdrachten

- Maak (qua licht) uiteenlopende foto's met de camera op de automatische stand. Beoordeel het histogram van alle foto's. Wat valt je op?
- Ga op zoek naar een lichte locatie of licht onderwerp. Belicht nu op basis van het histogram zover mogelijk naar rechts door over te belichten. Afhankelijk van de setting, het onderwerp en het licht kunnen dat soms meerdere stops zijn (een stop is een verdubbeling van de sluitertijd (of de ISO-waarde, als je niet wilt dat de sluitertijd verandert)).
- Ga op zoek naar een donkere locatie of donker onderwerp. Belicht nu op basis van het histogram een stuk naar links door onder te belichten. Afhankelijk van de setting, het onderwerp en het licht kunnen ook dat soms weer meerdere stops zijn.
- Naast de 'werkelijkheid' is er ook nog de persoonlijke smaak van de fotograaf. De een houdt van lichte foto's, de ander juist van donkere. Wees dus de baas over je eigen foto's en pas de belichting aan die past bij de door jou gewenste uitstraling. Maak eens, wederom op basis van het histogram, een foto die past bij jouw gevoel en idee bij de foto.

De herfst nadert en de nachten worden weer kouder. Op een vroege ochtend ontdek ik een bedauwd koolwitje op een haagwinde. Het histogram is geen geleidelijke curve, maar bestaat uit meerdere pieken. De kelkbladeren van de haagwinde resulteren bijvoorbeeld in een donkere piek, terwijl de bloemrand de lichtste piek vormt.

KOOLWITJE OP HAAGWINDE. 65mm; 1/500s bij f/4.5; ISO 400.

Tips

Ook al fotografeer je in RAW, het histogram is altijd op basis van een JPEG. Een JPEG bevat altijd minder informatie dan een RAW-bestand, waardoor het histogram van een RAW-bestand ook altijd ietsje ruimer uitvalt. Je kunt dus best een klein beetje over de grens van je histogram gaan.

Soms is het contrast te groot en past alles net niet in een histogram. Dit is dan alleen te omzeilen door een belichtingstrapje te maken, dat je samenvoegt tot HDR of door filters te gebruiken. Bedenk dat wit meer opvalt dan zwart. Wil je het te grote contrast toch vastleggen in een foto, kies dan voor een correcte belichting van de lichte delen en neem dichtgelopen zwart voor lief.